

Pedagoģijas zinātnes attīstības tendenču atspoguļojums LU Rakstos

"Latvijas Universitātes Rakstu" nozīmība:
nenovērtēta vai pārvērtēta
22.09.2015.

LU prof. Irēna Žogla
Ilona Vēliņa-Švilpe

Zinātniskās publicitātes vienojošā funkcija

- Pētnieku **institūcijas** – institucionāls pamats pētniecības profesionalizācijai
- Komunikācijas **tīkli** - pētniecisko rezultātu publiskošana
- Jaunās zinātnieku **paudzes** sagatavošana
- Turpmāk īsumā par minētajām trim funkcijām

Pedagoģijas zinātne Latvijā: par to publicēts LU

- Eksperimentālā pedagoģija 19./20.g.s.mijā
- **Pedagoģija kā patstāvīga** zinātnes nozare Latvijā
- Skolotāju sagatavošana Latvijas Augstskolā
- Sadarbība ar Vāciju
- Līdzdalība skolotāju organizācijās un sanāksmēs Latvijā un pasaulē
- **Pirmā disertācija pedagoģijā aizstāvēta LU**

Pedagoģijas kursa saturs Latvijas Augstskolā 1934./1935.m.g.

- **Gara zinātniskā** psiholoģija un paidagoģija
- Jaunākās strāvas zinātniskajā psiholoģijā
- Intellektuālās audzināšanas ceļi
- Aistētiskās audzināšanas būtība un veidi
- Ilustrācijas struktūrpsicholoģiskām un paidagoģiskām atziņām Ibsena drāmās
- Seminārs vispārīgā paidagoģijā: Reliģiska audzināšana un reliģiskā mācība skolā

Pedagoģijas zinātne Latvijā 20. gs. 20.-30. gados

- Izstrādātas un publicētas **Pedagoģijas zinātnes kategorijas**
- Empīriskie pētījumi
- Sakari ārpus Latvijas, īpaši ar Vāciju un ASV
- Diskusijas
- Vāja zinātniskā pēctecība
- Trūkst zinātniski veidotu mācību grāmatu

Zinātniskā publicitāte sākot ar 20. gs. 40. gadiem

- Pedagoģiskā **satura un metožu ideoloģizācija**
- Klasiskās pedagoģijas saglabāšana, tās struktūras attīstība.
- Latvijas Valsts universitātes Pedagoģijas (un psiholoģijas) **katedra - zinātnieku sagatavošanas bāze** (no 1944. gada)
- Publikācijas un aizstāvētās disertācijas atspoguļo pedagoģijas tematisko virzību

Pētījumu un publikāciju galvenie temati padomju periodā

- Jaunā cilvēka audzināšana
- Vide un iedzimtība
- Audzināšanas mērķis – vispusīgi attīstīta personība, derīga sabiedrībai
- Darbaudzināšana un politehniskā izglītība
- Ētiskā un estētiskā audzināšana
- **Audzināšanas koncepcija ir tematiski saskaldīta**, tā parādās publikācijās

Darbības pedagoģija 20. gs. 80. gados

- **Darbības pedagoģija** – padomju psiholoģijas ietekme un jauns posms pedagoģijas attīstībā Latvijā
- Prof. Z.Čehlova - disertāciju par darbības pedagoģiju
- Prof. A.Špona – bērnu/skolēnu darbības organizēšana; I.Žogla – vidusskolēnu mācīšanās aktivitāte, vēlāk habilitācijas darbs par skolēnu attieksmi mācībās u.c.

Kognitīvās teorijas mācības - 20.gs.

- Teorijas veidošanās 20. gs. 50.-60. gados
- Centrā - cilvēka **informācijas apstrādes procesi** un to likumsakarības.
- **Akcenti uz skolēna/studenta aktivitāti** mācībās, bet daudzveidīgu metožu piedāvājums vēl pietiekami efektīvi nestrādā skolēna mērķtiecīgi apzinātai darbībai

Konferences un starptautiskā sadarbība – pamats publicitātei

- Konferences, **materiālu publicēšana** LU:
- Association for Teacher Education in Europe (ATEE)
- International Standing Conference for the History of Education (ISCHE)
- Sadarbība Baltijas valstu vidū (Baltijas pedagoģijas vēsturnieku asociācija)

Jauno zinātnieku sagatavošana

- Aspirantūras izveide LVU Pedagoģijas un psiholoģijas katedrā (1956.g.) – LU izdoti vairāki disertāciju kopsavilkumi, **monogrāfijas**
- Doktorantu darbu un zinātnisko rakstu publicēšanas iespējas LVU / LU
- 20. gs. 60.-80. gadu zinātnieku paaudze – pirmie padomju zinātnieki Latvijā
- Specializētā pedagoģijas zinātnes padome Viļņā, kopš 1986. gada - arī LU

Pedagoģijas zinātne pēc 1991. gada

- Nepastarpināta Rietumu pedagoģijas apzināšana
- Rietumu pedagoģisko teoriju ienākšana Latvijā
- **Paradigmu maiņa**
- Publikācijas LU Rakstos - publikācijas pedagoģijas teorijā, metodikā, izglītības sistēmas attīstībā ar starptautisku nozīmīgumu

Secinājumi

- LU Raksti – pedagoģijas zinātnes veidošanās **daļēji, bet nozīmīgi** atspoguļo pedagoģijas attīstību (ne viss tiek publicēts LU)
- LU Raksti - spilgti laikmeta liecinieki pedagoģijas zinātnes attīstībai
- LU - pedagoģijas zinātnes veidošanās centrs
- LU Raksti – Latvijas pedagoģijas zinātnes izpētes iespēju avots